

Birinci, İkinci ve Üçüncü vecihte, insanın musibet ve hastalıklara şikayet etmeye hakkının olmadığı beyan ediliyor. Buraları izah eder misiniz?

BİRİNCİ VECİH: Cenâb-ı Hak, insana giydirdiği vücut libasını san'atına mazhar ediyor. İnsanı bir model yapmış; o vücut libasını o model üstünde keser, biçer, tebdil eder, tağyir eder, muhtelif esmâsının cilvesini gösterir. Şâfi ismi hastalığı istediği gibi, Rezzak ismi de açlığı iktiza ediyor, ve hâkeza... **عَلَّمَ لَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَفَىٰ فَتْرَتَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ** .. (1)

İnsanın vücudu Allah'ın isim ve sıfatlarının tecelli ettiği bir model ve mahaldir. Allah'ın isim ve sıfatlarının manaları ve hükümleri bir birlerinden başka ve farklı oldukları için, tecellileri de başka ve farklı olarak insan vücudunda tezahür edecektir. Mesela Allah'ın **Şafi** ismi, kendini insan vücudunda göstermek için, hastalığı gerekli kılar ve insan hastalanır, şifayı da Şafi isminden dilenir. **Mümit** ismi de vücudun vakti gelince ölmesini ister ve öldürür. **Musavvir** ismi, insan vücudunda tasvir hakikati ile tebarüz etmek ister ve her aza ve organa bir şekil bahşeder.

Bütün bu isimler tecelli ederken, insan vücudu sürekli hareket ve değişimlere maruz kalır. Yani zahmet ve sıkıntıya girer. Ama Allah bu sıkıntı ve zahmetin karşılığını insana varlık, hayat, ruh, insaniyet, İslamiyet, iman gibi nimetleri vererek zaten ödemiştir. Yani insan, bir çeşit modellik ve mankenlik ücretini peşinen aldığı için, bu hareket ve sıkıntılardan şikayet etmeye hakkı yoktur. Tıpkı terazinin ücret karşılığında tuttuğu model üzerinde elbise provası yaparken modeli kaldırıp oturarak verdiği zahmet gibidir. Modelil yapanın, terziye "*Neden beni oturtup kaldırmak ile zahmet veriyorsun?*" demeye hakkı yoktur. Zira modelin görevi, terzinin ustalığına prova olmaktır.

"İKİNCİ VECİH: Hayat musibetlerle, hastalıklarla tasaffi eder, kemal bulur, kuvvet bulur, terakki eder, netice verir, tekemmül eder, vazife-i hayatiyeyi yapar. Yeknesak istirahat döşegindeki hayat, hayr-ı mahz olan vücuttan ziyade, şerr-i mahz olan ademe yakındır ve ona gider."(2)

İnsana verilen hayat içinde bir çok istidat ve kabiliyetler vardır ki, bunlar gelişip

büyümemiş çekirdek hükmündedirler. Nasıl ki, çekirdek, ağaç olabilmek için bir çok merhale ve hareketlerden geçer, sulanır, budanır vesaire. Şayet bu süreçlerden geçmez ise, hiçbir zaman, gelişip büyümmez ve ağaç olamaz. İnsan da hayatın zorluk ve sıkıntılarını görmeden, hayat içine konulmuş istidatlarını inkişaf ettiremez. İnsan, hayatı boyunca hiç zorluk ve hastalık görmese, sürekli rahat ve sabit bir hayat yaşasa, olgunlaşıp kamil bir insan olamaz. Bu hakikatleri akla yaklaştırmak için bir temsille meseleye bakalım.

Kaba saba, işlenmemiş bir taş düşünelim. Bu taş, bir heykel tıraşın eline verilse. Heykeltıraş, elindeki sert ve kesici aletleri ile bu kaba saba taşı yontmaya başlar. Yontma esnasında, taş elbette ki, parçalanacak ve kırılacaktır. Şuura olsaydı ağlayıp üzülecekti. Ancak, belli merhale ve süreçlerden sonra, o kaba saba taş, harika ve mükemmel bir sanat harikası olur. Şayet o taş heykel tıraşın elinde o merhalelerden ve süreçlerden geçmese idi, eski hali ile kaba saba değersiz bir taş olarak kalırdı. İşte o kaba saba taşın paha biçilmez bir sanat harikasına dönüşmesi; çektiği sıkıntı ve yontulma merhaleleri sayesinde.

İnsan da ilk doğduğunda aynı o kaba saba taş gibidir. Sonra hayat süreci içinde Allah'ın zorlu ve çetin terbiyesi ile insan, kamil bir makama ve halife-i kainat derecesine ulaşır. Yani insanın kamil ve mükemmel olabilmesinin yolu; hayat yolu üzerindeki hasatlık, sıkıntı, keder, hareket ve imtihan süzgecinden geçmesi ile mümkündür. Şayet insan bu süzgeç ve süreçlerden geçmez ise, hayatı sanki hiç yaşanmamış gibi ham ve basit bir seviyede kalır ki, bu da yok ve yaşanmamış hükmündedir.

"ÜÇÜNCÜ VECİH: Şu dâr-ı dünya, meydan-ı imtihandır ve dâr-ı hizmettir. Lezzet ve ücret ve mükâfat yeri değildir. Madem dâr-ı hizmettir ve mahall-i ubudiyettir. Hastalıklar ve musibetler, dinî olmamak ve sabretmek şartıyla, o hizmete ve o ubudiyete çok muvafık oluyor ve kuvvet veriyor. Ve her bir saati bir gün ibadet hükmüne getirdiğinden, şekvâ değil, şükretmek gerektir."(3)

Evet, ibadet iki kısımdır: bir kısmı müsbet, diğeri menfi. Müsbet kısmı malûmdur. Menfi kısmı ise, hastalıklar ve musibetlerle, musibettede zaafını ve aczini hissedip, Rabb-i Rahîmine ilticâkârâne teveccüh edip, Onu düşünüp, Ona yalvarıp hâlis bir ubudiyet yapar. Bu ubudiyete riyâ giremez, hâlistir. Eğer sabretse, musibetin mükâfâtını düşünse, şükretse, o vakit herbir saati bir gün ibadet hükmüne geçer. Kısacık ömrü uzun bir ömür olur. Hattâ bir kısmı var ki, bir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçer. Hattâ bir âhuret kardeşim, Muhacır Hafız Ahmed isminde bir zâtın müthiş bir hastalığına ziyade merak ettim. Kalbime ihtar edildi: "*Onu tebrik et. Herbir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçiyor.*" Zaten o zat sabır içinde şükrediyordu.

İnsan bu dünyaya istirahat etmek ve lezzet takip etmek için değil, ibadet ve kulluk için gönderilmiştir. İbadet ve kulluk da iki türdür. Birisi müspet, diğeri ise menfidir. Müspet ibadet Allah'ın kitabında bildirdiği emir ve yasakların hepsine denir. Menfi ibadet ise, insanın hayat yolculuğunda karşılaşmış olduğu musibet ve sıkıntılardır. İnsan bu musibet ve sıkıntıları sabır ve tevekkül ile karşılar ise, hayatı büyük bir sevap ve ibadet kaynağına çevirmiş olur. Zaten insanın dünyaya geliş gayesi de ibadet ve kulluk olmasından, bu musibet ve hastalıklar, insan için tam bir fırsat oluyor. Geliş gayesine kuvvet veriyor.

Bu menfi ibadetlere riya ve gösteriş girmedği için, halis bir ibadet oluyor. Halbuki müspet ibadetlerde riya ve gösteriş tehlikesi sürekli vardır. Bu musibetler insan için hem olgunlaşma vasıtası, hem de sevap kaynağıdır.

Dipnotlar:

- (1) bk. [Lem'alar, İkinci Lem'a, İkinci Nükte.](#)
- (2) bk. [age.](#)
- (3) bk. [age.](#)